

Toimintakertomus 30.4.2022–29.4.2023

Laatinut pysyvä sihteeri
Mats Gyllenberg

Paluu normaaliin – uusia haasteita

Yli kaksi vuotta kestäneen pandemian ja toimintaan vaikuttaneiden rajoitusten jälkeen Tiedeseura pystyi vihdoin palaamaan normaaleihin toimintatapoihinsa keväällä 2022. Toimintavuosi 2022–2023 on ollut täynnä erilaisia aktiviteetteja. Tiedeseura on järjestänyt kolme kotimaista symposiumia ja osallistunut Riiassa pidetyn konferenssin järjestelyihin. Vakiintunutta yhteistyötämme Suomen Ranskan instituutin kanssa Maupertuis-ohjelman muodossa ja Kungl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället i Göteborgin (KVVS) kanssa on täydennetty aloittamalla yhteistyö Viron ja Latvian tiedeakatemioiden kanssa. Suomessa toimivien ukrainalaistutkijoiden tukemista on jatkettu.

Toiminnan laajentuminen on asettanut merkittäviä vaatimuksia Tiedeseuran kanslian henkilökunnalle. Aiemmin osa-aikaisena työskennellyt toimistos sihteeri Anki Geust aloitti kokoaikaisena 1.5.2022. Tiedeseura perusti uuden tiedottajan toimen, johon Nadine Nousiainen palkattiin 1.1.2023 lähtien.

Suurin organisatorinen muutos tapahtui, kun Tiedeseura otti hoitaakseen Suomen Tiedeakatemiain isännöinnin sekä henkilökunnan työnantajavastuun 1.1.2023.

Suomen neljä tiedeakatemiaa perustivat vuonna 2017 Suomen Tiedeakatemiain -yhteistyöneuvoston, joka aloitti toimintansa 1.1.2018 ja jolle siirtyivät samassa yhteydessä lakkautetun Tiedeakatemiain neuvottelukunnan (TANK) tehtävät. Suomen Tiedeakatemiain keskeisenä tehtävänä on huolehtia tiedeakatemioiden kansainvälisistä suhteista ja sitoumuksista sekä jakaa toimintatukea kansalliskomiteoille. Suomen Tiedeakatemiain toimintaa rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö. Suomen Tiedeakatemiain johtoryhmässä on neljä jäsentä, yksi kustakin tiedeakatemialta.

Koska Suomen Tiedeakatemiain ei ole oikeushenkilö, yksi neljästä tiedeakatemialta toimii kulloinkin vastuukatemiana viisi vuotta kerrallaan. Suomen Tiedeakatemiain sihteeri, jota johtaa akatemias sihteeri ja johon kuuluu myös tiedesihteereitä sekä muuta henkilökuntaa, toimii vastuukatemian alaisuudessa. Vastuukatemian nimittää Suomen Tiedeakatemiain johtoryhmä. Ensimmäisellä viisivuotiskaudella (2018–2022) Suomen Tiedeakatemiain vastuukatemiana toimi Suomalainen Tiedeakatemia, minkä jälkeen vastuukatemian tehtävät siirtyivät Suomen Tiedeseuralle viisivuotiskaudeksi 2023–2027.

Itsenäisen Suomen tieteen historia -hanke, joka käynnistyi edeltävänä toimintavuonna Tiedeseuran aloitteesta, on päässyt vauhtiin. Hankkeen tarkoituksena on julkaista suomen- ja ruotsinkielinen kirjasarja Suomen tieteestä vuodesta 1917 lähtien. Aineisto julkaistaan tiivistetyssä muodossa myös englannin kielellä. Yhtenä innovatiivisena elementtinä kerätään suomalaisten ja Suomessa vaikuttaneiden tieteenharjoittajien kokemuksia ja muistitietoa tieteen tekemisestä. Tiedonkeruun tarkoituksena on dokumentoida, kuinka tiede on kehittynyt Suomessa eri oppialoilla. Näkökulma oppialoihin perustuu tieteenharjoittajien omiin kuvauksiin aihepiiristä, jonka asiantuntijoita he ovat. Kirjoittamalla kertominen on oivallinen tapa hankkia tietoa ilmiöistä, joiden kehitykseen ja murrokseen kirjoittajat ovat itse osallistuneet. Tieteenharjoittajien kokemukset ovat arvokas lähde tutkittaessa tieteen kehitystä.

Hanke toteutetaan yhteistyössä Suomalaisen Tiedeakatemian, Svenska Litteratursällskapet i Finlandin, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran, Suomen Historiallisen Seuran, Kansallisarkiston ja Tieteellisten seurain valtuuskunnan kanssa. Hanketta johtavat Henrik Meinander (Suomen Tiedeseura), Jari Ojala (Suomalainen Tiedeakatemia) ja Heini Hakosalo (Oulun yliopisto). Koordinaattorina toimii Stefan Nygård.

Yksi Tiedeseuran tärkeimmistä yhteistyökumppaneista on Magnus Ehrnroothin säätiö. Tiedeseuran tehtävänä on arvioida säätiölle tulleet apurahahakemukset ja toimittaa säätiön hallitukselle ehdotus apurahojen myöntämisestä. Keskeisessä roolissa tässä työssä toimii säätiön asiamies. Tarkalleen 30 vuotta asiamiehenä toiminut Niklas Meinander luopui tehtävästään 31.12.2022. Niklas Meinanderin työn merkitys Tiedeseuralle ja säätiölle ansaitsee kaiken arvostuksen. Kiitokseksi Tiedeseuran hallitus päätti myöntää Niklas Meinanderille Tiedeseuran hopeamitalin, joka mitalisääntöjen mukaan myönnetään erityisenä tunnustuksena Tiedeseuralle merkittävästä toiminnasta. Pysyvä sihteeri ojensi mitalin Meinanderille Pörssiklubilla 10.2.2023, ja samassa tilaisuudessa kuultiin myös Magnus Ehrnroothin säätiön hallituksen kiitokset. Niklas Meinanderin seuraajaksi nimitettiin Sebastian Lindgren.

Symposiumit ja muut tapahtumat

Ihminen ja muut eläimet -symposium osana Jyväskylän Kesää 2022

Monikulttuurinen Jyväskylän Kesä -festivaali sisältää muun muassa konsertteja, teatteri- ja elokuvaesityksiä, seminaareja ja luentoja. Jyväskylän Kesä järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 1956, ja festivaali on sittemmin vakiinnuttanut asemansa yhtenä Suomen merkittävimmistä kulttuuritapahtumista. Tiedeseura oli mukana vuonna 2022 ”Ihminen ja muut eläimet” -symposiumilla, joka pidettiin 11.7.2022. Symposiumin järjestäjänä oli Pauline von Bonsdorff, joka toimi myös puheenjohtajana. Tiedeseuran puheenjohtajan Hannu Koskisen avaussanojen jälkeen pidettiin seuraavat kuusi esitelmää:

Otto Latva: Monilajinen historiantutkimus murtaa käsityksiä menneisyydestä ja rakentaa tulevaisuutta

Eva R. Kallio: Puutiaiset ja zoonoositaudit muuttuvassa ympäristössä

Johanna Mappes: Kuinka eläinten välistä kommunikaatiota voidaan tutkia, kun emme puhu samaa kieltä?

Sonja Koski: Lukevatko eläimet muiden mieltä?

Sanna Karkulehto: Voiko eläintä lukea? Humanistiset tieteet ja inhimillisen ylittävät suhteet

Elisa Aaltola: Ihminen eläimenä ja osana luontoa

Symposium oli kävijämäärältään Jyväskylän Kesän suosituin tapahtuma.

Symposium Suomessa toimiville ukrainalaistutkijoille

Venäjän aloitettua bruttaalin ja provosoimattoman hyökkäyksen Ukrainaa kohtaan 24. helmikuuta 2022 Tiedeseura ryhtyi viipymättä auttamaan ukrainalaisia tieteenharjoittajia, joiden tutkimustyö oli kärsinyt sodasta. Vain reilun viikon kuluttua sodan syttymisestä Tiedeseura asetti apurahoja hakuun ukrainalaisille, jotka halusivat harjoittaa tutkimusta Suomessa. Lyhyessä ajassa myönnettiin kaikkiaan 14 apurahaa, joiden kokonaissumma oli 171 360 euroa.

Tiedeseura järjesti 19. lokakuuta 2022 Tieteiden talossa symposiumin, jossa kahdeksan apurahan saajaa piti esitelmän. Symposiumin päätteeksi oli vuorossa paneelikeskustelu. Symposiumiin osallistui Ukrainan suurlähettiläs puolisoineen sekä useita maan lähetystön työntekijöitä. Ohjelma oli seuraava:

Professori Hannu Koskinen, Suomen Tiedeseuran puheenjohtaja: tervetuliaispuhe

Olga Dibrova, Ukrainan Suomen-suurlähettiläs: avausanat

Oleksandra Nenko, Taideyliopisto, Helsinki: Ukrainian Arts in the Times of the War. Reflections on Changes and Challenges

Nataliia Odnosum, Helsingin yliopisto: Boris Pasternak's novel "Doctor Zhivago" in the context of spiritual autobiography genre

Nataliia Novosolova, Itä-Suomen yliopisto:

Ukraine: Loose everything in one day

Between: change the life in 4 days

Finland: the new feel of life and research

Mariia Prystupa, Helsingin yliopisto: The contested landscapes of labor

Yuliia Bardadym, Helsingin yliopisto: Polymer research in Kyiv and Helsinki

Alina Hrubá, Helsingin yliopisto: Finnish research towards Nordic legal studies

Oksana Domina, Helsingin yliopisto: The evolution of marketing industry: on the example of Finland and Ukraine

Mykola Iakovenko, Itä-Suomen yliopisto: The energy law and policy research after the 2022 invasion of Ukraine: how security rational is overtaking the market paradigm

Keskustelu, moderaattorina professori Charlotta Wolff, Turun yliopisto

Professori Mats Gyllenberg, Suomen Tiedeseuran pysyvä sihteeri: loppupuheenvuoro

Symposiumissa pidetyt esitelmät olivat laadukkaita ja osallistuminen vilkasta. Symposium lähetettiin suoratoistona, ja sen videotallenne julkaistiin jälkepäin YouTubessa.

Tiede demokratian palveluksessa

Suomen Tiedeseura on pitkän perinteen mukaisesti järjestänyt yhteisiä symposiumeja Kungl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället i Göteborgin kanssa noin kolmen vuoden välein. Vuonna

2019 Göteborgissa järjestettiin *Vårt gemensamma innanhav* -symposium, ja vuonna 2022 oli Tiedeseuran vuoro toimia isäntänä Helsingissä.

Tiede demokratian palveluksessa -symposium järjestettiin Hanasaaren ruotsalais-suomalaisessa kulttuurikeskuksessa 9.–10.11.2022. Symposiumin tarkoituksena oli nostaa esille tieteellisen tiedon merkitys demokraattisten maiden päätöksenteossa. Tiede on ja sen tulee jatkossakin olla hyödyksi ihmiskunnalle. Tätä periaatetta tulisi niin tieteen parissa toimivien kuin poliittisten päättäjienkin noudattaa.

Todellisuus on ikävä kyllä toinen juttu, ja autoritaarisissa valtioissa tiedettä käytetäänkin usein sortotarkoituksiin tutkijoiden suostumuksella tai vastoin sitä. Liberaalit demokratiat ovat paras takuu tutkijoiden vapaudelle toimia hyvinvoinnin, rauhan ja kestäväen kehityksen hyväksi. Tieteellisen tiedon ja poliittisen päätöksenteon välinen yhteys ei ole ongelmaton, ja tehokkaampi tapa hyödyntää yliopistoissa ja korkeakouluissa tuotettavaa tietoa on asialistallamme korkealla sijalla.

Symposium jakautui neljään tilaisuuteen. Kussakin pidettiin aluksi neljä esitelmää – kaksi ruotsalaisilta ja kaksi suomalaisilta tutkijoilta. Tilaisuuden lopuksi kaikki neljä esitelmien pitäjää osallistuivat paneelikeskusteluun. Symposiumin moderaattorina toimi MTV Uutisten uutisankkuri Jan Andersson. Ohjelma oli seuraava:

Tervetuliaissanat

Hannu Koskinen, Suomen Tiedeseuran puheenjohtaja

Filip Johnsson, Kungl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället i Göteborgin puheenjohtaja

Kimmo Sasi, Hanasaaren ruotsalais-suomalaisen kulttuurikeskuksen johtokunnan puheenjohtaja

Tilaisuus I: Demokratins tillstånd

Den liberala demokratin och de nordiska välfärdsstaterna. Professori Jan Sundberg, Helsingin yliopisto

Demokratin på reträtt i världen. Professori Staffan I Lindberg, Göteborgin yliopisto

När vetenskapen fram till konsumenterna i medierna? Dosentti Ulrika Andersson, SOM-institutet, Göteborgin yliopisto

Är politiska beslutsfattare öppna för vetenskaplig kunskap? Professori Mikael Collan, Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) ylijohtaja

Paneeli: Hur försvara demokratin?

Tilaisuus II: Klimatvänlig energiförsörjning

Polarisering i energidebatten och påverkan på demokratin. Professori Margareta Björklund-Sänkiaho, Åbo Akademi

Kan vi nå social acceptans för klimatomställningen? Dosentti Niklas Haring, Göteborgin yliopisto

Höga drivmedelspriser – hot eller möjlighet? Professori Peter Lund, Aalto-yliopisto

”The fossil fuel curse” – hur kan vi ta oss ur den? Professori Filip Johnsson, Chalmers Tekniska högskola

Paneeli: Vetenskapens roll i energidebattens tjänst

Tilaisuus III: Hur hantera en pandemi?

Hur agera förnuftigt när forskningsrönen är motstridiga? Professori Jan Albert, Karolinska Institutet

Bättre att agera nationellt eller kan en pandemi bekämpas effektivt i nordisk gemenskap? Professori Mika Salminen, Terveystieteiden tutkimuskeskus ja Hyvinvoinnin tutkimuskeskus
Den medicinska forskningen genomslagskraft under pandemin. Professori Agnes Wold, Göteborgs universitet
Problemet att nå ut med vaccin till låginkomstländer, vad göra? Toiminnanjohtaja Linda Konate, Lääkärit Ilman Rajoja

Paneeli: Vad har Covid-19 lärt oss?

Loppusanat
Mats Gyllenberg, Suomen Tiedeseuran pysyvä sihteeri

Suosittuun symposiumiin osallistui Tiedeseuran ja Kungl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället i Göteborgin jäsenten lisäksi myös runsaasti suurta yleisöä. Symposium lähetettiin suoratoistona, ja sen videotallenne julkaistiin jälkepäin YouTubessa.

Jan Sundberg osallistui valmistelevana toimenpiteenä 28.9.–1.10. järjestettyjen Göteborgin kirjamessejen tutkijatorille ja mainosti siellä symposiumia.

Nobel-keskustelu

Perinteinen Nobel-keskustelu järjestettiin vuonna 2022 fyysisenä tapahtumana Sanomatalossa 27.10.2022. Suomen Tiedeseuran ulkomainen jäsen Svante Pääbo palkittiin vuonna 2022 fysiologian tai lääketieteen Nobel-palkinnolla. Tiedeseuran jäsen Antti Sajantila esitteli Pääbon tutkimusta keskustelussa.

Tieteen päivät ja Tieteiden yö

Perinteiset Tieteen päivät järjestettiin Helsingin yliopiston tiloissa 11.–15. tammikuuta. Tämänvuotisena teemana oli ”Alku – Början”. Tiedeseuraa ohjausryhmässä edusti pysyvä sihteeri ja ohjelmakomiteassa Jan Sundberg.

Jan Sundberg järjesti tilaisuuden ”Är en nystart för nordisk samhörighet möjlig?”. Tiedeseuran jäsenistä Tieteen päivillä puhujina toimivat seuraavat henkilöt: Mikael Fortelius, Eeva Furman, Peter Johansson, Laura Kolbe, Martti Koskenniemi, Hannes Lohi, Kaisa Matomäki, Matti Miestamo, Minna Palmroth, Jan Sundberg, Åsa von Schoultz ja Monika Österberg.

Osana Tieteen päivien ohjelmaa järjestettiin myös Tieteiden yö torstaina 12.1.2023. Tiedeseura osallistui Tieteiden yöön ensimmäistä kertaa omalla ohjelmallaan Tiedeseuran tiloissa osoitteessa Pohjoinen Makasiinikatu 7, jossa Tiedeseuran toimittajat haastattelivat äskettäin julkaistujen kirjojen tekijöitä. Ohjelma oli seuraava:

Sodassa ja ennen sotaa: Venäjä, Valko-Venäjä ja Ukraina
Tutkijat Veera Laine ja Kristiina Silvan keskustelevat tilanteesta Venäjällä, Ukrainassa sekä Valko-Venäjällä. Haastattelijana professori Jan Sundberg.

Katsaus Suomen varhaiseen atomihistoriaan

Professori Markus Ahlskog kertoo kirjastaan. Haastattelijana professori Stig-Olof Londen. Keskustelussa käsitellään suomalaisen ydinteknologian varhaista historiaa 1940-luvulta. Miten aikakauden suuret poliittiset jännitteet vaikuttivat nousevan atomiteknologian kehitykseen Suomessa?

Antiikin jumalia, satiireja uuslatinaksi ja humanistiajan kreikkaa
Professori Sari Kivistö, professori Mika Kajavan ja dosentti Tua Korhonen kertovat uusista kirjoistaan ja keskustelevat pienten humanististen alojen julkaisutoiminnasta.

Tapahtumaan osallistui noin 60 henkilöä. Osallistujille oli varattu myös mahdollisuus tutustua Tiedeseuran uusiin tiloihin.

The 18th Baltic Conference on Intellectual Cooperation: Energy for Future Society

Viron, Latvian ja Liettuan tiedeakatemit, Suomen Tiedeseura ja Akademie der Wissenschaften in Hamburg järjestivät yhteistyönä Riassa 20.–21.4.2023 kaksipäiväisen konferenssin, jonka aiheena oli *Energy for Future Society*. Konferenssi oli *Baltic Conference on Intellectual Cooperation* -nimisen sarjan 18. konferenssi. Sarjan ensimmäinen konferenssi järjestettiin vuonna 1935, mutta sarja keskeytyi toisen maailmansodan syttymiseen. Suomi osallistui konferensseihin aktiivisesti ennen sotaa. Konferenssit aloitettiin uudelleen latvialaisten aloitteesta vuonna 1999, ja sen jälkeen niitä on järjestetty 2–3 vuoden välein.

Suomen Tiedeseuraa kansainvälisessä ohjelma- ja järjestelykomiteassa edusti pysyvä sihteeri. Peter Lund piti kutsuvieraspuheen otsikolla ”Deep decarbonisation of energy systems through advanced systems solutions” ja Mikael Collan esitelmän otsikolla ”The Finnish price of electricity transfer dilemma – pricing driven by the regulation model”.

Konferenssin yhteydessä Latvian tiedeakatemian puheenjohtaja Ivars Kalvins ja Suomen Tiedeseuran pysyvä sihteeri Mats Gyllenberg allekirjoittivat akatemioiden välisen yhteistyöpöytäkirjan.

Kokousohjelma

Yli kaksi vuotta jatkuneiden pandemiarajoitusten ja etäkokousten jälkeen Tiedeseura pystyi viimein palaamaan vanhoihin totuttuihin kokousrutiineihinsa. Edeltävä toimintavuosi päätettiin Säätytalolla pidettyyn vuosikokoukseen, jonka jälkeen siirryttiin vuosijuhlaan ja illalliselle Vanhalle ylioppilastalolle. Toukokuun 2022 kokous pystyttiin jälleen järjestämään perinteiseen tapaan Finska Läkaresällskapetin Villa Aikalassa ja tammikuun 2023 kokous Turussa. Muut kuukausikokoukset pidettiin Säätytalolla lukuun ottamatta syyskuun 2022 kokousta, joka pidettiin Helsingin yliopiston Athena-salissa, ja joulukuun 2022 kokousta, joka pidettiin Ritarihuoneella. Myös perinne kuukausikokousten jälkeisistä yhteisistä illallisista Pörssiklubilla pääsi viimein jatkumaan. Jouluaateria tarjottiin kuitenkin Ritarihuoneella.

Pandemian aikana jäsenet pystyivät seuraamaan kokousesitelmää ja osallistumaan kokousten suljettuun osuuteen etäyhteydellä. Tästä toimintavuodesta lähtien suljettuun osuuteen ei ole enää voinut osallistua etäyhteydellä, mutta esitelmää ja muistopuheita on lähetetty suoratoistona tammikuun 2023 kokoukseen asti. Esitelmää seurasi verkossa vain 2–7 henkilöä kokousta kohti, joten hallitus päätti lopettaa niiden lähettämisen suoratoistona helmikuun 2023 kokouksesta lähtien.

Kokouksiin osallistui 43–72 henkilöä, keskimäärin 63 henkilöä kokousta kohti.

Kokousohjelmaan tehtiin merkittävä muutos: vuosikokous, jossa käsitellään sääntömääräisiä asioita, kuten tilinpäätöksen vahvistamista, vastuuvapauden myöntämistä hallitukselle sekä hallituksen jäsenten valintaa tulevalle toimintavuodelle, ja vuosijuhla päätettiin järjestää erikseen. Vuosijuhla järjestettiin tavalliseen tapaan 29. huhtikuuta, kun taas vuosikokous pidettiin Tiedeseuran kansliassa aiemmin samalla viikolla, 24. huhtikuuta 2023.

Seuraavassa on yhteenveto kokousohjelmasta ja tehdyistä päätöksistä. Esitelmät ja muistopuheet on lueteltu erikseen yhteenvedon jälkeen.

16. toukokuuta 2022

Hallitus valitsi Heikki Tenhun Tieteellisten seurain valtuuskunnan hallituksen jäseneksi ja Charlotta Wolffin varajäseneksi kaudelle 2023–2025. Pauline von Bonsdorff nimitettiin Mats Gyllenbergin varajäseneksi ajalle 2023–2024.

Hallitus keskusteli ”Itsenäisen Suomen tieteen historia” -kirjahankkeen tilanneraportista ja päätti, että Tiedeseura voi rahoittaa puolet koordinaattorin palkkiosta hankkeen alkuvaiheessa.

Yksi jäsen oli tiedustellut, voisiko hän käyttää Tiedeseuraa affiliaationa eläkkeelle siirtymisensä jälkeen. Suomen Tiedeseura tukee ja rahoittaa tutkimusta, mutta se ei ole tällä hetkellä organisaatio, jossa tutkimusta tehdään. Tämän vuoksi hallitus päätti, ettei Tiedeseuraa saa käyttää affiliaationa tieteellisen tutkimustyön yhteydessä.

Yleiskokous järjestettiin Villa Aikalassa. Kokouksessa ilmoitettiin vapautuneiden jäsenpaikkojen määrät kullakin osastolla. Osastot ilmoittivat valintalautakuntia koskevista valinnoistaan sekä edustajistaan professori E.J. Nyströmin palkinnon 2023 ja professori Theodor Homénin fysiikan palkinnon 2023 palkintolautakunnissa.

Suunnittelukokous ja hallituksen kokous 22. elokuuta 2022

Suunnittelukokouksessa, johon osallistuivat myös Tiedeseuran toimittajat, keskusteltiin Tiedeseuran kirjojen markkinoinnista. Päätettiin pitää Tieteiden yönä 12.1.2023 Tiedeseuran kansliassa avoimet ovet, esitellä äskettäin julkaistuja kirjoja ja haastatella niiden tekijöitä.

Hallitus päätti ilmoittaa Suomen Tiedeakatemiain johtoryhmälle, että Tiedeseura on käytettävissä Suomen Tiedeakatemiain vastuakatemiaksi ajalla 1.1.2023–31.12.2027.

Hallitus nimitti Heikki Tenhun (puheenjohtaja), Monika Österbergin ja Dage Sundholmin Magnus Ehrnroothin säätiön kemian palkinnon 2023 palkintolautakunnan jäseniksi.

19. syyskuuta 2022

Suomen Tiedeakatemiain johtoryhmä nimitti 24.8.2022 Tiedeseuran Suomen Tiedeakatemiain vastuakatemiaksi ajalle 1.1.2023–31.12.2027. Tämä toi uusia tehtäviä Tiedeseuralle jo vuonna 2022. Hallitus hyväksyi Suomen Tiedeakatemiain toimintasuunnitelman ja budjetin vuodelle 2023.

Hallitus päätti humanistisen osaston palkintotoimikunnan ehdotuksesta nimetä Tiedeseuran ehdokkaan Gad Rausing -palkinnon saajaksi ansiokkaasta humanistisesta tutkimustyöstä vuonna 2023.

Tiedeseura on aiemmin laatinut vuosittain neljä erillistä tilinpäätöstä: yleisrahastolle, Ernst Lindelöfin rahastolle, E.J. Nyströmin rahastolle ja Theodor Homénin rahastolle. Theodor Homénin rahasto on useita vuosia sitten yhdistetty yleisrahastoon, ja hallitus teki elokuussa 2020 Ernst Lindelöfin rahastoa koskevan vastaavan päätöksen, joka tuli voimaan 1.1.2021. Tilinpäätöksen yksinkertaistamiseksi ja kustannusten säästämiseksi hallitus päätti saman prosessin mukaisesti yhdistää viimeisen erillisen rahaston eli E.J. Nyströmin rahaston yleisrahastoon.

Hallitus nimitti pysyvän sihteerin edustamaan Tiedeseuraa Tieteellisten seurain valtuuskunnan syyskokouksessa 21.9.2022.

Hallitus päätti palkata tiedottajan 1.1.2023 lukien. Puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, varainhoitaja ja pysyvä sihteeri saivat tehtäväkseen määritellä tiedottajan työtehtävät ja panna sen jälkeen toimen hakuun.

17. lokakuuta 2022

Viestintävastaavan toimea koskeva ilmoitus julkaistiin Hufvudstadsbladetissa ja Helsingin Sanomissa sunnuntaina 2. lokakuuta 2022. Hallitus nimesi rekrytointiryhmän, johon kuuluivat puheenjohtaja, pysyvä sihteeri, varainhoitaja ja toimistos sihteeri. Ryhmän tehtävänä oli käydä läpi hakemukset, haastatella sopivimpia hakijoita ja laatia hallitukselle ehdotus palkattavasta henkilöstä.

Hallitus vahvisti Tiedeseuran palkintosummat seuraavasti: Professori E.J. Nyströmin palkinto: 30 000 euroa, professori Theodor Homénin fysiikan palkinto 20 000 euroa, kolme opettajapalkintoa 5 000 euroa + 2 000 euroa kukin sekä Mikael Björnbergin stipendi 10 000 euroa.

Hallitus nimitti Susanne Wiedmerin Magnus Ehrnroothin säätiön asiantuntijalautakunnan jäseneksi kolmivuotiskaudelle 2023–2025. Hän seuraa tehtävässään Tapio Salmea, joka on ollut jäsenenä kuusi vuotta eli pisimmän sallitun ajan. Muut jäsenet jatkavat tehtävissään vielä vuonna 2023, minkä jälkeen myös Mikael Lindström on ollut jäsenenä kuusi vuotta ja hänen on jätettävä paikkansa. Päivi Törmä, Peter Johansson ja Dan Lindholm voivat jatkaa vielä yhden kolmivuotiskauden 2024–2026.

Hallitus päätti pitää Tiedeseuran sääntömääräisen vuosikokouksen ja vuosijuhlan erikseen. Vuosikokous pidetään Tiedeseuran kansliassa maanantaina 24. huhtikuuta 2023 ja vuosijuhla Vanhalla ylioppilastalolla perinteisesti lauantaina 29. huhtikuuta.

Sääntömääräisessä kokouksessa asia uusien jäsenten valinnasta otettiin ensimmäiseen käsittelyyn. Ehdotuksia on tullut seuraavasti: matemaattis-fysikaalinen osasto 4 (2), biotieteellinen osasto 4 (2), humanistinen osasto 2 (1) ja yhteiskuntatieteellinen osasto 0 (0). Sulkeissa olevat luvut ilmoittavat vapautuvien jäsenpaikkojen määrän. Lisäksi saatiin 4 ehdotusta ulkomaisista jäsenistä, kaksi matemaattis-fysikaaliseen osastoon ja kaksi humanistiseen osastoon. Osastojen valintalautakunnat ilmoittivat omista ehdokkaistaan.

21. marraskuuta 2022

Hallitus vahvisti vuoden 2023 palkintojen ja apurahojen kokonaissummaksi 650 000 euroa. Keskusteltiin tiedottajan palkkaamisesta ja päätettiin, että lopullinen päätös asiassa tehdään sähköpostikokouksessa 24.–25.11.2022.

Asia uusien jäsenten valinnasta otettiin toiseen käsittelyyn sääntömääräisessä kokouksessa. Osastot olivat edellisen sääntömääräisen kokouksen jälkeen keskustelleet valintalautakuntien ehdotuksista,

ja osastojen jäsenillä oli ollut mahdollisuus osallistua valintoja koskevaan äänestykseen. Valintalautakunnan ehdottamat henkilöt saivat kaikilla osastoilla eniten ääniä ja sitä paitsi yli puolet annetuista äänistä. Valintalautakuntien ehdotukset etenivät näin ollen lopulliseen käsittelyyn 19.12.2022 pidettävässä kokouksessa. Kokouksessa valintalautakunnat ja/tai ehdotusten jättäjät perustelivat ehdotuksiaan.

24.–25. marraskuuta 2022

Hallitus päätti sähköpostikokouksessa rekrytointiryhmän ehdotuksesta palkata Nadine Nousiaisen tiedottajaksi toistaiseksi 1.1.2023 lähtien.

19. joulukuuta 2022

Latvian tiedeakatemia on kutsunut pysyvän sihteerin pitämään avauspuheen 18. baltialaisessa tiedekonferenssissa Riassa 20.–21.4.2023. Tiedeseuraa on myös pyydetty nimeämään suomalainen pääpuhujaksi konferenssiin. Hallitus nimesi Peter Lundin ja Mikael Collanin konferenssin pääpuhujiksi.

Latvian tiedeakatemia haluaa solmia yhteistyösopimuksen Tiedeseuran kanssa ja on lähettänyt sopimustekstin luonnoksen. Hallitus keskusteli tekstistä sekä antoi pysyvälle sihteerille tehtäväksi editoida tekstiä hallituksen toiveiden mukaisesti ja esitellä editoidun tekstin hallitukselle hyväksyttäväksi. Sopimus voidaan allekirjoittaa Riian konferenssin yhteydessä.

Hallitus päätti matemaattis-fysikaalisen osaston palkintonimitystoimikunnan ehdotuksesta nimetä Tiedeseuran ehdokkaan fysiikan Antonio Feltrinelli -palkinnon saajaksi.

Hallintokunnan esityksestä hallitus vahvisti vuoden 2023 toiminta-avustukseksi 0,6 % omaisuuden markkina-arvosta.

Yleiskokouksessa uusien jäsenten valinta ratkaistiin suljetulla äänestyksellä. Valituksi tulemiseen vaadittiin 2/3 annetuista äänistä.

Tiedeseura valitsi seuraavat varsinaiset jäsenet:

Matemaattis-fysikaalinen osasto: Kari Rummukainen ja Theo Kurtén

Biotieteellinen osasto: Antti Mäkitie ja Craig Primmer

Ulkomaalaisiksi jäseniksi kutsuttiin seuraavat henkilöt:

Matemaattis-fysikaalinen osasto: Timo Koski ja Jyri-Pekka Mikkola

16. tammikuuta 2023

Hallitus päätti myöntää Niklas Meinanderille Tiedeseuran hopeamitalin tunnustukseksi hänen 30-vuotisesta toiminnastaan Magnus Ehrnroothin säätiön asiamiehenä.

Maupertuis-ohjelmaan tuli 76 apurahahakemusta, jotka liittyivät liikkuvuushankkeisiin, ja 15 apurahahakemusta, jotka liittyivät työpajojen järjestämiseen. Lautakunta, johon kuuluivat professori Christophe Delacourt (Ministère de l'Enseignement supérieur et de la Recherche, Ranska), Sonia Couprie (Institut français de Finlande) ja Tiedeseuran pysyvä sihteeri, oli ehdottanut, että vuonna 2023 myönnettäisiin 14 apurahaa liikkuvuushankkeisiin ja 4 apurahaa työpajoihin,

kokonaissummaltaan 49 600 euroa. Tiedeseuran hallitus päätti, että Tiedeseura rahoittaa kymmentä 2 000 euron apurahaa. Ministère de l'Enseignement supérieur et de la Recherche osuus on 15 000 euroa ja Institut français de Finlanden 14 600 euroa.

Tiedeseuran kunniajäsen, akateemikko Olli Lehto kuoli 95 vuoden iässä 31.12.2020. Hautajaisiin sai koronarajoitusten vuoksi osallistua lähiomaisten ohella vain kolme muuta henkilöä eli yliopiston kansleri, Tiedeseuran pysyvä sihteeri ja Eteläsuomalaisen osakunnan inspehtori. Muistotilaisuutta ei voitu järjestää. Olli Lehdon muiston kunniaksi olisikin paikallaan järjestää symposium, joka nostaisi esille hänen merkityksensä matemaatikkona, yliopisto- ja tiedejohtajana sekä tiedehistorioitsijana. Hyvä ajankohta symposiumin pitämiseksi voisi olla 30.5.2025, jolloin Lehto olisi täyttänyt 100 vuotta. Symposium olisi luonnollista järjestää Tiedeseuran, Helsingin yliopiston, Suomalaisen Tiedeakatemian, Suomen matemaattisen yhdistyksen, Eteläsuomalaisen osakunnan ja mahdollisten muiden toimijoiden yhteistyönä. Tiedeseura voisi toimia aloitteentekijänä. Hallitus päätti tehdä aloitteen symposiumin järjestämisestä Olli Lehdon muistoksi 30.5.2025.

Sphinx-vuosikirjan painos on 650 kappaletta. Kaikki reilut 400 jäsentä saavat oman kappaleensa postitse. Kirja lähetetään lisäksi kotimaisille ja ulkomaisille tiedeakatemoille, yliopistoille ja yhteistyökumppaneille. Sphinx on myös vapaasti luettavissa PDF-muodossa Tiedeseuran verkkosivustolla sekä osoitteessa edition.fi. Jotkut jäsenet ovat ilmoittaneet, että he eivät halua kirjaversiota vaan lukevat Sphinxia mieluummin verkossa. Hallitus päätti kysyä kaikilta varsinaisilta jäseniltä, haluavatko he Sphinxin kirjaversioiden jatkossa. Toimintavuoden 2022–2023 Sphinxistä lähtien kirja lähetetään vain niille varsinaisille jäsenille, jotka haluavat sen. Ulkomaiset jäsenet ja muut vastaanottajat saavat kirjan postitse entiseen tapaan. Painoksen suuruutta säädetään niiden jäsenten määrän mukaan, jotka haluavat Sphinxin kirjamuodossa.

Sääntömääräisessä kokouksessa, joka ensimmäistä kertaa kolmeen vuoteen voitiin jälleen pitää Turussa, osastot ilmoittivat apurahatoimikuntiansa kokoonpanosta sekä edustajistaan opettajapalkintolautakunnassa ja vaalivalmistelulautakunnassa. Kokouksessa keskusteltiin myös Turun ja Helsingin välisten bussikuljetusten tarpeesta joidenkin syyskaudella järjestettävien sääntömääräisten kokousten yhteydessä.

1. helmikuuta 2023

Hallitus hyväksyi asiantuntijalautakunnan ehdotuksen Magnus Ehrnroothin säätiön apurahojen jakamisesta ja palkintolautakunnan ehdotuksen säätiön kemian palkinnon saajasta vuonna 2023. Hallitus toimitti ehdotukset säätiön hallitukselle, joka 10. helmikuuta päätti apurahoista ja palkinnosta Tiedeseuran ehdotuksen perusteella. Palkinnon, apurahojen ja avustusten kokonaissumma oli 1 880 000 euroa.

20. helmikuuta 2023

Tiedeseura on saanut Kråka Designilta 3 390 euron (+ alv) tarjouksen Tiedeseuran verkkosivujen uudistamisesta. Hallitus hyväksyi tarjouksen ja päätti, että Pauline von Bonsdorff, pysyvä sihteeri ja tiedottaja osallistuvat hankkeen suunnitteluun.

Hallitus päätti International Balzan Foundation Prize 2023 -palkinnon sekä The 2023 ”Albert Einstein” World Award of Science -palkinnon saajaehdokkaan nimeämisestä.

Hallitus nimitti Ulrika Candolinin Tiedeseuran edustajaksi Merentutkimuksen kansalliseen komiteaan. Hän seuraa tehtävässä Eeva Furmania.

Hallitus nimesi Pauline von Bonsdorffin ja Pertti Panulan Tieteen päivien 2025 ohjelmakomiteaan. Tieteen päivien ohjausryhmä valitsi myöhemmin molemmat.

Hallitus nimitti Jan Sundbergin Tiedeseuran edustajaksi Tieteellisten seurain valtuuskunnan kevätkokoukseen 21.3.2023.

20. maaliskuuta 2023

Hallitus hyväksyi ja allekirjoitti vuoden 2022 tilinpäätöksen.

Hallitus päätti Tiedeseuran apurahojen ja palkintojen myöntämisestä apurahatoimikuntien ja palkintolautakuntien ehdotuksen mukaisesti.

Hallitus nimitti kaksi tieteenharjoittajaa Nuorten Tiedeakatemiaan jäseniksi kaudelle 2023–2027.

Hallitus hyväksyi Suomen Tiedeakatemian uuden johtosäännön.

Hallituksen kokous 3. huhtikuuta 2023

Varainhoitaja esitteli ehdotuksensa vuoden 2023 menoarvioksi, ja hallitus päätti ehdottaa vuosikokoukselle, että menoarvio hyväksytään.

Unkarin tiedeakatemiaan puheenjohtaja, professori Tamás Freund, on Hannu Koskiselä osoitetussa kirjeessä kutsunut Suomen Tiedeseuran osallistumaan ”Academia Exhibition” -näyttelyyn, joka järjestetään tiedeakatemiaan 200-vuotisjuhlallisuuksien yhteydessä vuonna 2025. Hallitus tähdensi, että Unkarin tiedeakatemiaan kanssa tehtävään yhteistyöhön on suhtauduttava varoen, koska akatemia ei ole riippumaton vaan valtion ohjauksessa. Tiedeseura lähetti kuitenkin näyttelyyn alkuperäisten sääntöjensä näköispainoksen, yhden kappaleen pronssisesta 175-vuotismitalista sekä Tiedeseuran videositellyn.

Hallitus hyväksyi pysyvän sihteerin muokkaaman tekstin Latvian tiedeakatemiaan kanssa solmittavaan yhteistyösopimukseen. Myös Latvian tiedeakatemia on hyväksynyt uuden tekstin. Yhteistyösopimus allekirjoitettiin Riiasa 21. huhtikuuta 2023.

Sääntömääräinen vuosikokous 24. huhtikuuta 2023

Pysyvä sihteeri esitteli toimintakertomuksensa ajalta 30. huhtikuuta 2022–29. huhtikuuta 2023.

Varainhoitokertomus, tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus sekä toiminnantarkastuskertomus vuodelta 2022 esiteltiin. Tilinpäätös hyväksyttiin ja hallitukselle sekä hallintokunnalle myönnettiin vastuuvapaus.

Varainhoitaja esitteli vuoden 2023 menoarvioehdotuksen. Kokous hyväksyi menoarvion.

Tiedeseuran puheenjohtajaksi vuosikokoukseen 2024 asti valittiin Hannu Koskinen ja varapuheenjohtajaksi Jan Sundberg. Sääntöjen mukaan Tiedeseuran puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja toimivat myös seuran hallituksen puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana.

Kokous valitsi osastoja edustavat hallituksen jäsenet ja varajäsenet toimintavuodelle 2023–2024 osastojen ehdotusten perusteella seuraavasti (suluissa varajäsenet):

Matemaattis-fysikaalinen osasto: Heikki Tenhu (Minna Palmroth)

Biotieteellinen osasto: Erik Bonsdorff (Pertti Panula)

Humanistinen osasto: Pauline von Bonsdorff (Jussi Pakkasvirta)

Yhteiskuntatieteellinen osasto: John Sumelius (Mikael Collan)

Charlotta Wolff valittiin hallituksen niin kutsutuksi yhdeksänneksi jäseneksi vuosikokoukseen 2024 asti.

Christer Grönroos ja Eva Österbacka valittiin uudelleen Tiedeseuran edustajiksi ja kauppatieteiden maisteri Patrik Lerche sekä kamarineuvos Henry Wiklund ulkopuolisiksi asiantuntijoiksi hallintokuntaan.

Tiedeseuran tilintarkastajaksi valittiin Christoffer Granholm (varalla Ernst & Young AB). Toiminnantarkastajana jatkaa Rune Stenbacka, varalla Christer Carlsson.

Puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, hallituksen yhdeksännen jäsenen, hallintokunnan ei-itseoikeutettujen jäsenten sekä tilintarkastajan, toiminnantarkastajan ja varalla olevien valinnat tehtiin vaalivalmistelulautakunnan ehdotuksen perusteella.

Tiedeseuran kokouksissa toimintavuonna pidetyt esitelmät

Maanantai 16.5.2022 Villa Aikala, Finska Läkaresällskapet

Janne Saarikivi: ”Venäläiset, ukrainalaiset ja suomalais-ugrilaiset – ketkä kaikki ovatkaan samaa kansaa?”

Maanantai 19.9.2022 Athena-sali, Helsingin yliopisto

Björn Forsén: ”Cross-cultural encounters in the Early Modern Mediterranean: The case of the bewitched lions of Athens”

Pentti Tienari: ”Onko MS-tauti yleisen viruksen harvinainen komplikaatio?”

Maanantai 17.10.2022 Säätytalo

Jussi Pakkasvirta: ”Francon kanssa? Suomi, Espanja ja kylmä sota”

Monika Österberg: ”Biobaserade material – Hållbart eller ej?”

Maanantai 21.11.2022 Säätytalo

Johanna Tamminen: ”Näkeekö satelliitti ilmansaasteet ja kasvihuonekaasupäästöt?”

Sampsa Vanhatalo: ”Älyvaatteiden kehittäminen vauvan parhaaksi”

Maanantai 19.12.2022 Ritarihuone

Vesa Olkkonen: ”Lipoproteiinit: Verenkierron rasvojen kuljettajat hyvässä ja pahassa”

Martina Reuter: ”Mary Wollstonecraft, Frans Michael Franzén och Åbo Tidningar 1797–1831”

Maanantai 16.1.2023 Aurum, Turku

Anne Kovalainen: ”Alustataloudesta alustayhteiskuntaan”

Ruth Illman: ”Vardagsjudendom i Finland och i Norden”

Maanantai 20.2.2023 Säätytalo

Matti Lassas: ”Inversio-ongelmat: Maailman kuvantamista eri mittakaavoissa”

Ulrika Candolin: ”Beteendekologisk forskning i en värld i förändring”

Maanantai 20.3.2023 Säätytalo

Sami Pihlström: ”Mikä on uskonnonfilosofian tutkimuskohde”

Sarah Butcher: ”The wonderful world of viruses”

Vuosijuhla lauantaina 29.4.2023, Vanha ylioppilastalo

Ulla Connor: ”The Birth of Applied Linguistics in the Nordic Countries”

Tiedeseuran kokouksissa toimintavuonna pidetyt muistopuheet

Maanantai 16.5.2022 Villa Aikala, Finska Läkaresällskapet

Mats Gyllenberg: Akateemikko Olli Lehdon muistopuhe

Laura Kolbe: Dosentti Anja Kervanto Nevanlinnan muistopuhe

Maanantai 19.9.2022 Athena-sali, Helsingin yliopisto

Mika Lavento: Professori Torsten Edgrenin muistopuhe

Mirja Saari: Professori Marketta Sundmanin muistopuhe

Maanantai 21.11.2022 Säätytalo

Eeva Furman: Professori Jari Niemelän muistopuhe

Maanantai 16.1.2023 Aurum, Turku

Tage Kurtén: Professori Karl-Gustav Sandelinin muistopuhe

Maanantai 20.2.2023 Säätytalo

Pekka Kauppi: Professori Peter Tigerstedtin muistopuhe

Julkaisutoiminta

Tieteellisen kirjallisuuden julkaiseminen on tärkeä osa Suomen Tiedeseuran toimintaa. Useimmat kirjat julkaistaan jossakin Tiedeseuran julkaisusarjoista, joista *Bidrag till kännedom av Finlands natur och folk* on vanhin vielä ilmestyvistä sarjoista. Sarjaa on julkaistu 1850-luvulta lähtien.

Juha Janhunen toimitti *Sphinx*-vuosikirjaa ja Stig-Olof Londen *Bidrag till kännedom av Finlands natur och folk* -sarjaa, Jan Sundberg *Commentationes Scientiarum Socialium* -sarjaa ja Mika Kajava *Commentationes Humanarum Litterarum* -sarjaa.

Vuoden 2022 painokustannukset toimitus-, jakelu- ja palkkiokuluineen olivat 78 514,58 euroa, ja myyntituloja saatiin 8 270,84 euroa. Tiedeseuran julkaisutoimintaan myönnetty valtionapu oli suuruudeltaan 42 000 euroa vuonna 2022 ja 32 500 euroa vuonna 2023.

Toimintavuoden 2022–2023 aikana Tiedeseura julkaisi kuusi teosta, yhteensä 1 703 sivua:

Bidrag till kännedom av Finlands natur och folk (toim. Stig-Olof Londen):

221 Heikki Nevanlinna: Neovius-Nevanlinna – erään suvun kronikka. 2022. 201 sivua.

220 Jani Marjanen: Ekonomisk patriotism och civilsamhälle. Finska hushållningssällskapets politiska språkbruk i europeisk kontext 1720–1840. 2022. 331 sivua.

Commentationes Humanarum Litterarum (toim. Mika Kajava):

144 Mika Kajava: Naming Gods. An Onomastic Study of Divine Epithets Derived from Roman Anthroponyms. 2022. 159 sivua.

143 Tua Korhonen: To the Glory that was Greece. Ideas, Ideals and Practices in Composing Humanist Greek during the Seventeenth Century. 2022. 411 sivua.

142 Sari Kivistö: Neo-Latin Verse Satire, ca. 1500–1800. An Ethical Approach. 2022. 293 sivua.

Sphinx (toim. Juha Janhunen):

Årsbok – Vuosikirja – Yearbook 2021–2022, 308 sivua.

Kaikki uudet kirjat julkaistaan myös digitaalisessa muodossa, ja ne ovat vapaasti saatavilla osoitteessa <https://edition.fi/societasscientiarum/>.

Palkinnot ja apurahat

Suomen Tiedeseuran tarkoituksena on edistää tieteellistä tutkimusta muun muassa myöntämällä palkintoja ja tutkimusapurahoja. Vuoden palkinnot jaettiin Tiedeseuran vuosijuhlassa 29. huhtikuuta 2023 Vanhalla ylioppilastalolla.

Professori E.J. Nyströmin palkinto myönnetään tieteellisistä ansioista, ja se jaetaan vuorovuosin Tiedeseuran neljälle osastolle. Tänä vuonna palkinto (30 000 euroa) myönnettiin akatemiaprofessori Katariina Salmela-Arolle (Helsingin yliopisto), jonka tutkimus edustaa Tiedeseuran yhteiskuntatieteellistä osastoa.

Professori Theodor Homénin palkinto myönnetään vuorotellen fysiikan ja isänmaan historian tutkijalle. Tänä vuonna fysiikan palkinto (20 000 euroa) myönnettiin jäsen Ronald Österbackalle.

Magnus Ehrnroothin säätiön palkinto myönnetään vuorovuosin matematiikan, kemian ja fysiikan tutkijoille. Vuonna 2023 palkinnon (20 000 euroa) sai polymeeriteknologian professori Mauri Kostiainen (Aalto-yliopisto).

FT Mikael Björnbergin muistorahaston stipendi ”arvostetulle teoreettisen fysiikan ja sen lähialojen tutkijalle” myönnettiin FT Saga Säpille (Münchenin tekninen korkeakoulu). Stipendin suuruus on 10 000 euroa.

Tiedeseura jakaa vuosittain kolme palkintoa opettajille, joiden opiskelijat ovat jatkaneet menestyksekkäästi yliopisto-opintoja samassa aineessa. Ehdokkaita palkinnon saajaksi voivat nimetä yksityishenkilöt, kuten kollegat ja oppilaat, oppilaitokset ja muut organisaatiot. Opettajan henkilökohtainen palkintosumma on 5 000 euroa ja koulu palkitaan 2 000 eurolla. Aineet vaihtuvat vuosittain. Tänä vuonna palkinnon saavat Jon Rikberg (maantieteen ja biologian lehtori Matlilidens gymnasiumista Espoosta), Hellevi Kupila (matematiikan lehtori Oulun normaalikoulun lukiosta) ja Pirkko Roslöf (ruotsin kielen lehtori Mynämäen lukiosta).

Vuonna 2023 Tiedeseura jakoi omista varoistaan 72 apurahaa ja tutkimusavustusta, joiden yhteisarvo oli 636 842 euroa. Lisäksi 20 jäsenelle myönnettiin matka-apurahoja yhteensä 36 519 euroa.

Apurahat jakautuivat seuraavasti tänä ja viime vuonna:

	2022–2023	2021–2022
Matemaattis-fysikaalinen osasto:	6 kpl 55 000 euroa	6 kpl 30 008 euroa
Biotieteellinen osasto:	15 kpl 260 000 euroa	15 kpl 251 912 euroa
Humanistinen osasto:	26 kpl 198 282 euroa	16 kpl 183 320 euroa
Yhteiskuntatieteellinen osasto:	9 kpl 55 000 euroa	4 kpl 17 910 euroa
Sohlbergin säätiö	3 kpl 20 000 euroa	2 kpl 10 143 euroa
Ukraina-apurahat	3 kpl 28 560 euroa	12 kpl 142 800 euroa
Maupertuis-apurahat	10 kpl 20 000 euroa	12 kpl 14 400 euroa
Matka-apurahat	20 kpl 36 519 euroa	5 kpl 15 350 euroa
Yhteensä	92 kpl 673 361 euroa	72 kpl 694 403 euroa

Maupertuis-ohjelma on Ranskan valtion (Suomen Ranskan instituutti ja Ranskan korkeakoulu-, tutkimus- ja innovaatioministeriö) ja Suomen Tiedeseuran ja Magnus Ehrnroothin säätiön yhteishanke. Sen kautta myönnetään apurahoja ja avustuksia Suomen ja Ranskan väliseen tutkijavaihtoon sekä näissä maissa järjestettäviin konferensseihin ja symposiumeihin osallistumiseen. Lisäksi avustuksia myönnetään cotutelle-tohtorikoulutettaville. Cotutelle tarkoittaa, että tohtorikoulutettava on kirjoilla sekä ranskalaisessa että suomalaisessa yliopistossa ja suorittaa tohtorintutkinnon molemmissa. Vuonna 2023 myönnettiin 14 henkilökohtaista matka-apurahaa, joiden suuruus oli 1 200–2 000 euroa, ja neljä 6 000 euron avustusta konferensseja varten. 49 600 euron yhteissummasta Tiedeseuran osuus oli 20 000 euroa ja ranskalaisten rahoittajien 29 600 euroa. Lisäksi Magnus Ehrnroothin säätiö rahoitti yhtä cotutelle-tohtorikoulutettavaa.

Suomen Tiedeseura tekee tiivistä yhteistyötä Magnus Ehrnroothin säätiön kanssa. Säätiön sääntöjen mukaan Tiedeseuran hallituksen on tehtävä vuosittain säätiön hallitukselle esitys apurahojen jakamisesta. Maaliskuussa 2023 Magnus Ehrnroothin säätiö jakoi 1 793 000 euroa apurahoja tähtitieteen, matematiikan, fysiikan ja kemian tutkimukseen, mukaan lukien lääketieteellinen kemia. Tähän summaan sisältyy yhden cotutelle-tohtorikoulutettavan rahoitus. Tiedeseuran vuosijuhlissa 29. huhtikuuta 2023 Magnus Ehrnroothin säätiön kemian palkinto (20 000 euroa) myönnettiin professori Mauri Kostiaiselle. Magnus Ehrnroothin säätiö rahoittaa yhtä edellä mainituista opettajapalkinnoista.

Tiedeseura tekee tiivistä yhteistyötä Ruth ja Nils-Erik Stenbäckin säätiön kanssa, joka myöntää matematiikan, fysiikan ja kemian tutkija-apurahoja suomalaisille ja ruotsalaisille nuorille tutkijoille.

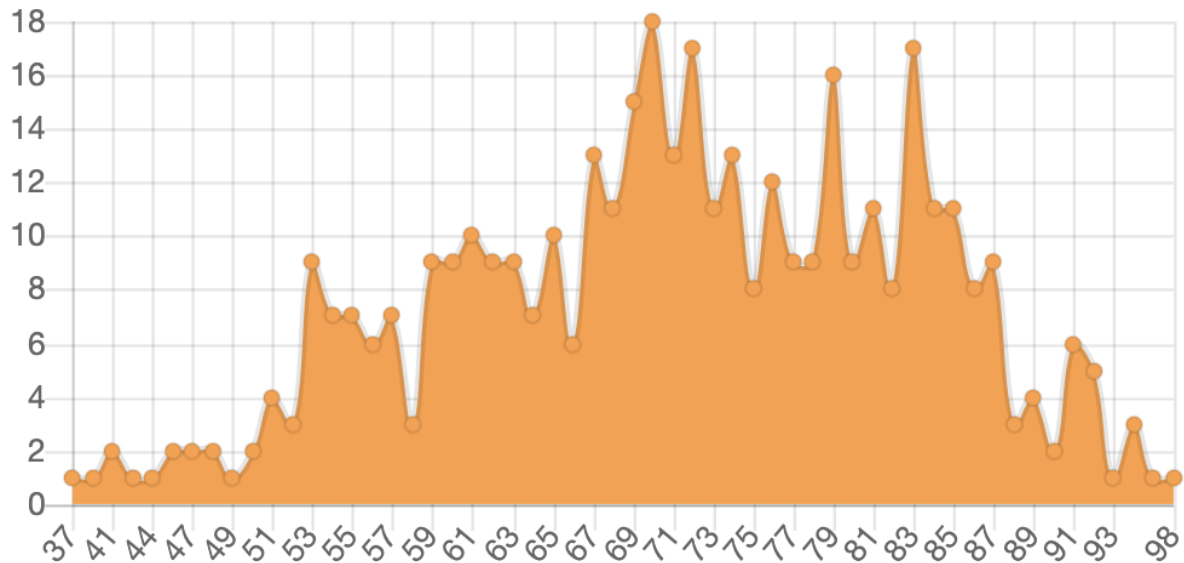
Seuran pysyvä sihteeri on jäsenenä säätiön hallituksessa ja puheenjohtajana asiantuntijalautakunnassa, joka tekee säätiölle ehdotuksen apurahojen myöntämisestä. Muut asiantuntijalautakunnan jäsenet ovat Tiedeseuran ja Ruotsin kuninkaallisen tiedeakatemian edustajia. Vuonna 2023 seuraavat yhdeksän tutkijaa saivat kukin 30 000 euron apurahan: Jesper Byggmästar (fysiikka, Helsingin yliopisto), Oliver Lindblad Petersen (matematiikka, Kungliga Tekniska Högskolan), Mathias Nyman (fysiikka, Åbo Akademi), Oskar Sandberg (fysiikka, Åbo Akademi), David Stenlund (matematiikka, Åbo Akademi), Karl-Mikael Svensson (kemia, Oulun yliopisto), Anders Södergren (matematiikka, Chalmers Tekniska Högskola), Jussi Väliiviita (kosmologia, Helsingin yliopisto) ja Harri Waltari (fysiikka, Uppsalan yliopisto).

Jäsenet

Tiedeseuralla oli toimintavuoden päättyessä yhteensä 404 jäsentä. Heistä 282 oli varsinaisia jäseniä ja 116 ulkomaisia jäseniä. Tiedeseuralla on myös neljä kotimaista ja kaksi ulkomaista kunniajäsentä. Eri osastojen ikä- ja sukupuolijakauma käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Osasto	Varsinaiset jäsenet					Ulkomaiset jäsenet	Kunniajäsenet	Yhteensä
	Yli 67 v.	50–66 v.	Alle 50 v.	Yhteensä	Naisia			
Mat.fys.	40	23	6	69	12	31	2	102
Biotiet.	51	27	1	79	18	27	0	106
Hum.	37	27	1	66	24	36	2	104
Yhteisk.	38	28	2	68	19	22	2	92
Yhteensä	167	105	11	283	73	116	6	404

Kaikkien jäsenten keski-ikä on 71 vuotta. Ikäjakauma käy ilmi seuraavasta kaaviosta.

Tiedeseura on vastaanottanut toimintavuoden aikana useita suruviestejä. Toimintavuoden aikana kuoli kaksi kunniajäsentä (yksi kotimainen ja yksi ulkomainen), seitsemän varsinaista jäsentä ja kaksi ulkomaista jäsentä.

Professori Ben Roy Mottelson syntyi 9. heinäkuuta 1926 Chicagossa ja kuoli 95 vuoden ikäisenä 13. toukokuuta 2022 Kööpenhaminassa. Hän sai fysiikan Nobel-palkinnon vuonna 1975 ”atomiytimien kollektiivisten liikkeiden ja hiukkasten liikkeiden välisen yhteyden havaitsemisesta sekä siihen perustuvasta atomiytimien rakennetta koskevan teorian kehittämisestä”. Hänet kutsuttiin Tiedeseuran kunniajäseneksi seuran 150-vuotisjuhlassa vuonna 1988.

Ulkomainen jäsen, fil. tri Sture Allén syntyi 31. joulukuuta 1928 ja kuoli 20. kesäkuuta 2022. Hänet valittiin Tiedeseuran humanistisen osaston jäseneksi vuonna 2000. Allén oli kielitieteellisen tietojenkäsittelyn emeritusprofessori Göteborgin yliopistossa. Hänet valittiin Ruotsin akatemiaan vuonna 1980, ja hän toimi sen pysyvänä sihteerinä 1986–1999.

Helsingin yliopiston entinen rehtori ja kaupunkiekologian professori Jari Niemelä syntyi 26. joulukuuta 1957 ja kuoli 5. heinäkuuta 2022. Hänet valittiin Tiedeseuran biotieteellisen osaston jäseneksi vuonna 2017.

Fil. tri Christer Nordman, kemian emeritusprofessori Michiganin yliopistosta, syntyi 23. tammikuuta 1925 ja kuoli 5. heinäkuuta 2022. Hänet kutsuttiin Tiedeseuran matemaattis-fysikaalisen osaston ulkomaiseksi jäseneksi vuonna 1995.

Varsinainen jäsen Karl-Gustav Sandelin syntyi 1. huhtikuuta 1940 ja kuoli 18. heinäkuuta 2022. Hänet valittiin Tiedeseuran humanistisen osaston jäseneksi vuonna 1997. Sandelin oli uustestamentillisen eksegetiikan professori Åbo Akademiassa.

Peter Tigerstedt syntyi 8. joulukuuta 1936 ja kuoli 10. lokakuuta 2022. Hän toimi kasvinjalostustieteen professorina Helsingin yliopistossa, ja hänet valittiin Tiedeseuran biotieteellisen osaston jäseneksi vuonna 1990.

Akateemikko Päiviö Tommila syntyi 4. elokuuta 1931 ja kuoli 18. marraskuuta 2022. Hän toimi Suomen historian professorina Helsingin yliopistossa, ja hänet valittiin Tiedeseuran humanistisen osaston jäseneksi vuonna 1976.

Eero Holopainen syntyi 20. syyskuuta 1937 ja kuoli 29. marraskuuta 2022. Hän oli meteorologian emeritusprofessori Helsingin yliopistossa. Holopainen valittiin Tiedeseuran matemaattis-fysikaalisen osaston jäseneksi vuonna 1995.

Nils-Erik Saris syntyi 2. marraskuuta 1928 ja kuoli 20. tammikuuta 2023. Hän oli lääketieteellisen kemian emeritusprofessori Helsingin yliopistossa. Saris valittiin Tiedeseuran biotieteellisen osaston jäseneksi vuonna 1978.

Matti Klinge syntyi 31. elokuuta 1936 Helsingissä, jossa hän myös kuoli 5. maaliskuuta 2023. Hänet nimitettiin Helsingin yliopiston historian ruotsinkieliseksi professoriksi vuonna 1976. Klinge valittiin Tiedeseuran humanistisen osaston jäseneksi vuonna 1977, ja hänet kutsuttiin kunniajäseneksi Tiedeseuran viettäessä 175-vuotisjuhlaansa vuonna 2013. Matti Klinge toimi Tiedeseuran puheenjohtajana vuosina 2004–2007.

Filosofian tohtori Nils Storå syntyi 29. toukokuuta 1933 ja kuoli 22. maaliskuuta 2023. Hän oli Pohjoismaiden etnologian ja folkloristiikan emeritusprofessori Åbo Akademiassa, ja hänet valittiin Tiedeseuran humanistisen osaston jäseneksi vuonna 1977.

Hallitus ja luottamustehtävät

Tiedeseuran hallituksen kokoonpano toimintavuoden 2022–2023 aikana (suluissa varajäsenet):

Puheenjohtaja: Hannu Koskinen

Varapuheenjohtaja: Jan Sundberg

Pysyvä sihteeri: Mats Gyllenberg

Varainhoitaja: Niklas Bruun

Matemaattis-fysikaalinen osasto: Heikki Tenhu (Minna Palmroth)

Biotieteellinen osasto: Erik Bonsdorff (Dan Lindholm)

Humanistinen osasto: Pauline von Bonsdorff (Jussi Pakkasvirta)

Yhteiskuntatieteellinen osasto: John Sumelius (Mikael Collan)

Yhdeksäs jäsen: Charlotta Wolff

Toimintavuoden 2022–2023 aikana osastojen puheenjohtajina ja varapuheenjohtajina (suluissa toimivat seuraavat henkilöt:

Matemaattis-fysikaalinen osasto: Antti Kupiainen (Susanne Wiedmer)

Biotieteellinen osasto: Dan Lindholm (Erik Bonsdorff)

Humanistinen osasto: Pauline von Bonsdorff (Matti Miestamo)

Yhteiskuntatieteellinen osasto: Gunilla Widén (Elianne Riska) 31.12.2022 saakka,
Peter Söderlund (Åsa von Schoultz) 1.1.2023 lähtien.

Vaalivalmistelulautakuntaan kuuluivat Mats Gyllenberg (puheenjohtaja), Susanna Fellman, Vineta Fellman, Urpo Nikanne ja Timo Vesala.

Valintalautakuntien kokoonpano oli seuraava:

Matemaattis-fysikaalinen osasto: Antti Kupiainen (puheenjohtaja), Peter Johansson, Marja-Liisa Riekkola, Pauline Stenberg ja Susanne Wiedmer.

Biotieteellinen osasto: Dan Lindholm (puheenjohtaja), Vesa Olkkonen, Johanna Mappes ja Lea Sistonen.

Humanistinen osasto: Pauline von Bonsdorff (puheenjohtaja), Janne Saarikivi ja Charlotta Wolff. Yhteiskuntatieteellinen osasto ei nimittänyt valintalautakuntaa, koska osastolla ei ollut vapautuvia jäsenpaikkoja.

Hallintokunnan kokoonpano oli toimintavuoden aikana seuraava: varainhoitaja (puheenjohtaja), pysyvä sihteeri, Eva Österbacka ja Christian Grönroos Tiedeseuran puolelta sekä kauppatieteen maisteri Patrik Lerche ja kamarineuvos Henry Wiklund ulkopuolisina edustajina.

Tilintarkastajana toimi Robert Söderlund, KHT, ja toiminnantarkastajana Rune Stenbacka. Varatilintarkastajina toimivat Ernst & Young ja Christer Carlsson.

Palkintolautakuntien ja apurahatoimikuntien jäsenet

Toimintavuoden aikana Tiedeseuran palkintolautakuntien ja apurahatoimikuntien kokoonpano oli seuraava:

Professori E.J. Nyströmin palkinto: Gunilla Holm (puheenjohtaja), Mikael Fortelius, Auli Hakulinen, Lauri Karvonen, Martti Koskeniemi ja Johanna Tamminen.

Professori Theodor Homénin fysiikan palkinto: Hannu Koskinen (puheenjohtaja), Kai Nordlund ja Päivi Törmä.

FT Mikael Björnbergin muistosäätiön apuraha: Kari Rummukainen ja Kari Enqvist.

Tiedeseuran omia apurahoja myöntävien apurahatoimikuntien kokoonpano

Matemaattis-fysikaalinen osasto: Gustaf Gripenberg, Juhani Keinonen (koollekutsuja) ja Marja-Liisa Riekkola.

Biotieteellinen osasto: Eija Kalso, Vesa Olkkonen ja Martin Romantschuk (koollekutsuja).

Humanistinen osasto: Arja Karivieri (koollekutsuja), Camilla Lindholm ja Sami Pihlström.

Yhteiskuntatieteellinen osasto: Marko Joas, Elianne Riska (koollekutsuja) ja Lena Sisula-Tulokas.

Sohlbergin valtuuskunta: Erik Bonsdorff, Carl Ehlers, Mikael Fortelius (puheenjohtaja), Hannu Koskinen, Franciska Sundholm ja Dage Sundholm.

Magnus Ehrnroothin säätiön apurahatoimikunta: Peter Johansson, Dan Lindholm, Mikael Lindström, Päivi Törmä ja Susanne Wiedmer.

Ruth ja Nils-Erik Stenbäckin säätiön asiantuntijalautakunta: Mats Gyllenberg (puheenjohtaja), Peter Johansson, Susanne Wiedmer ja professori Tobias Ekholm (Kuninkaallinen tiedeakatemia).

Tiedeseuraa pyydetään säännöllisesti valitsemaan muiden järjestöjen ja tahojen myöntämien palkintojen saajia. Kukin osasto nimittää tässä tarkoituksessa kolmen vuoden välein palkintonimitystoimikunnan, johon kuuluu 3–5 osaston jäsentä sekä koollekutsuja. Toimikausi on

kolme vuotta. Toimikuntien tehtävänä on laatia hallitukselle perusteltu ehdotus kyseisten palkintojen saajista. Toimikunta voi myös antaa Tiedeseuralle suosituksia nimeämättä jättämisestä. Hallitus toimittaa toimikuntien ehdotuksen perusteella nimitykset palkinnon myöntävälle taholle.

Palkintonimitystoimikuntien kokoonpano vuosina 2022–2024 on seuraava:

Matemaattis-fysikaalinen osasto: Hannu Koskinen, Johanna Tamminen ja Susanne Wiedmer.

Biotieteellinen osasto: Mikael Fogelholm, Johanna Mappes ja Seppo Meri.

Humanistinen osasto: Pauline von Bonsdorff, Juhani Härmä ja Jan-Ivar Lindén.

Yhteiskuntatieteellinen osasto: Niklas Bruun, Jan Sundberg ja Gunilla Widén.

Tieteellisten seurain valtuuskunta

Tieteellisten seurain valtuuskunta (TSV) on merkittävä riippumaton asiantuntijaelin tieteellistä tutkimusta ja tutkimuspolitiikkaa koskevissa kysymyksissä. Valtuuskuntaan kuuluu 295 tieteellistä seuraa ja neljä tiedeakatemiaa. Valtuuskunta saa valtioneutkea opetus- ja kulttuuriministeriöltä. TSV jakaa tämän valtioneutteen tieteellisille seuroille julkaisemista, kansainvälistä toimintaa sekä kansallisten ja kansainvälisten tieteellisten konferenssien järjestämistä varten. Tiedeseuraa edustavat TSV:n hallituksessa Mats Gyllenberg (varalla Pauline von Bonsdorff) ja Heikki Tenhu (varalla Charlotta Wolff). Lisäksi Sara Heinämaa ja Johanna Mappes ovat edustajina muissa järjestöissä. Mats Gyllenberg on avustusjaoston puheenjohtaja.

Taloushallinto

Tiedeseuran varojen ja rahastojen hoitoa valvoo hallituksen alainen hallintokunta. Lisätietoa Tiedeseuran taloudesta löytyy tilinpäätöksestä ja varainhoitajan kertomuksesta.

Toimisto ja IT-tuki

Kansliaa koskevat suuret muutokset mainittiin jo tämän toimintakertomuksen alussa.

Kansliassa on ollut toimintavuoden aikana meneillään kolme laajaa hanketta, jotka saadaan päätökseen myöhemmin vuonna 2023.

Tiedeseura aikoo laatia täydellisen luettelon kirjastossaan olevista kirjoista ja aikakauslehdistä. Luetteloon sisältyy myös kaikkien sarjoihin sisältyvien artikkeleiden hakemisto.

Tekeillä on täydellinen luettelo Tiedeseuran kaikista jäsenistä vuodesta 1838 lähtien. Luettelossa on tiedot jäsenten syntymä- ja kuolinpäivämääristä, valintavuodesta ja osastojen jäsenyyksistä sekä muistopuheen pitäjistä ja siitä, missä puhe on julkaistu. Työtä on hankaloittanut se, että Ruotsi-Suomi siirtyi käyttämään gregoriaanista kalenteria vuonna 1753, kun taas Venäjällä juliaaninen kalenteri oli käytössä vuoteen 1918 saakka. Näin ollen syntymä- ja kuolinpäivämääriä on ollut vaikea määrittellä varmasti autonomian ajalta, koska tavallisesti luotettavista lähteistä saatavat tiedot ovat osittain ristiriitaisia.

Tiedeseura sai ensimmäiset ammattimaisesti toteutetut verkkosivunsa vuonna 2018. Sivut ovat nyt

uudelleenjärjestelyn ja uuden graafisen ulkoasun tarpeessa. Työ on jo aloitettu, ja se etenee suunnitelmien mukaan.

Tiedeseuran IT-järjestelmien ylläpidosta ja käyttötuesta vastaa NuDatan Kenneth Lundström. Tiedeseura on hyvin kiitollinen siitä asiantuntija-avusta, jota olemme häneltä saaneet.

Tiedeseura tarvitsee sitoutunutta ja uskollista kanslian henkilökuntaa voidakseen toimia tehokkaasti. Toimistosihteeri Anki Geust on jo usean vuoden ajan ollut Tiedeseuran tukipilari, ja uusi tiedottaja Nadine Nousiainen on alusta lähtien osoittanut intoa työhönsä. Kansliassa tapahtuneet muutokset ovat kasvattaneet heidän työtaakkaansa. Haluan siksi omasta puolestani ja koko Tiedeseuran puolesta lausua heille molemmille suuret kiitokset.